

KOSTARIKA

Pořadí v žebříčku HDP na obyvatele: 76.
Pořadí v žebříčku HPI: 1.

Kostarika se už poněkoli káté umístila na 1. místě indexu šťastné planety se značným vedením. Tato tropická stře doamerická země je místem největší koncentrace rozmanitých živočišných druhů na světě. HDP Kostariky na osobu je menší než čtvrtina HDP většiny západoevropských či severoamerických zemí a její ekonomika je primárně zaměřena na turismus, zemědělství a export.

Lidé žijící v Kostarice jsou ale spokojenější se svým životem než obyvatelé většiny bohatých zemí, jako třeba USA či Anglie, a průměrná délka života je vyšší než v USA. Je obdivuhodné, že těchto výsledků se daří Kostarice dosáhnout jen s třetinovou ekologickou stopou, než má USA.

Co v Kostarice funguje dobře?

Kostarika zrušila svoji armádu v roce 1949 a tyto peníze od té doby investuje do vzdělávání, zdraví a důchodů. V roce 2012 Kostarika investovala do vzdělávání a zdravotního systému vyšší podíl svého HDP než například Anglie. Kostarický profesor ekonomie Mariano Rojas připisuje vysokou spokojenost se životem jejich kultuře, pro kterou jsou klíčové silné sociální vazby a dobré vztahy mezi rodinami, sousedy či kamarády.

Kostarika patří mezi světové lídry v ochraně přírody. Kostarická vláda vybírá daně za prodej fosilních paliv, která přispívají ke klimatické změně, a ty investuje do ochrany místních lesů. V posledních letech byla Kostarika schopna vyprodukovat skoro 99 % své energie z obnovitelných zdrojů. Hlavním zdrojem je vodní elektřina, dále pak solární, větrná či geotermální. Tamější vláda pokračuje v investicích do obnovitelných zdrojů energie tak, aby do roku 2021 naplnila svůj závazek stát se uhlíkově neutrální.

Co by se mohlo zlepšit?

Příjmová nerovnost je v Kostarice obzvláště vysoká – zčásti je to kvůli jejímu daňovému systému, který nestimuluje dostatečné přerozdělení bohatství, např. chybí tzv. progresivní zdanění. A i když jsou ekologické snahy Kostariky impozantní, její ekologická stopa se stále nedá označit za udržitelnou.

Zdroj:

https://www.irozhlas.cz/ekonomika/nerovnost-prijmu-ceska-republika-eurostat-evropska-unie-mzdy_1804271431_dp

BANGLADÉŠ

Pořadí v žebříčku HDP na obyvatele: 147.

Pořadí v žebříčku HPI: 8.

Jedna z nejhustěji osídlených zemí na světě, která se nachází na jihu Asie. Má velkou přírodní rozmanitost a je úrodná. Její HDP na hlavu je extrémně nízké, srovnatelné s mnohými zeměmi subsaharské Afriky. Nicméně obrovský nárůst textilního průmyslu v posledních letech značně přispěl k ekonomickému rozvoji této země.

Bangladéš má druhou nejnižší ekologickou stopu na světě, díky které se v HPI umístil na 8. místě. Spokojenost se životem nebo očekávaná délka života jsou v Bangladéši poměrně nízké, ale značně vyšší v porovnání s jinými zeměmi, které mají srovnatelné HDP na hlavu. Bangladéš má s omezenými zdroji opravdu nadprůměrné výsledky.

Co v Bangladéši funguje dobře?

Ekologická stopa Bangladéše je extrémně malá, s velkým náskokem nejmenší z prvních 10 zemí v indexu šťastné planety. Navzdory skoro stejné ekologické stopě s Burundi má Bangladéš očekávanou délku života vyšší o 15 let a spokojenost se životem vyšší o 1,3 bodu. Malá ekologická stopa není dána jen relativně nízkou spotřebou v důsledku chudoby, Bangladéš se pustil do boje s klimatickou změnou a razí cestu obnovitelným zdrojům energie – v roce 2014 patřil mezi 10 zemí, které zaměstnávají nejvíce lidí v sektoru obnovitelných zdrojů energie.

Bangladéš v posledních 25 letech dosáhl také významného pokroku v kvalitě života. Vláda v roce 1992 založila ministerstvo školství s cílem zabezpečit povinnou základní školní docházku, čímž se stírají genderové a ekonomické rozdíly v přístupu ke vzdělání. Mezi lety 1990 a 2019 se průměrná školní docházka zvýšila dvojnásobně – z 5,5 na 11,2 roku.

Co nefunguje?

Navzdory tomu, že lidí žijících v chudobě (tedy s méně než 2 dolary na den) v posledních letech významně ubylo, chudoba stále ohrožuje nejméně čtvrtinu populace. Co se týče podvýživy, je Bangladéš jednou z nejhorších zemí na světě. Vládní výdaje na zdravotnictví jsou extrémně nízké: 2,4 % HDP v roce 2019. Tyto hodnoty se odrážejí v nízké očekávané délce života a nízké spokojenosti se životem.

Zdroj:

https://www.irohlas.cz/ekonomika/nerovnost-prijmu-ceska-republika-eurostat-evropska-unie-mzdy_1804271431_dp

USA

Pořadí v žebříčku HDP na obyvatele: **13.**
Pořadí v žebříčku HPI: **108.**

Spojené státy americké jsou zemí s 13. nejvyšším HDP na hlavu. Jejich ekonomika je založená na obchodě, těžbě fosilních paliv a jsou také druhým největším výrobcem na světě. Navzdory vysokému bohatství se USA v HPI žebříčku umístily na 108. místě ze 140 zemí, což znamená, že jejich materiální bohatství není efektivně proměňováno v dlouhý a spokojený život pro všechny.

Spokojenost se životem vs. očekávaná délka dožití

USA mají poměrně vysokou míru spokojenosti se životem, ale očekávaná délka života je tu nižší než v ostatních rozvinutých zemích. Mnoho menších ekonomik v tomto ohledu překonává tu americkou, například ve Španělsku je očekávaná délka života 82 let oproti 79 letům v USA, a to jen s poloviční ekologickou stopou.

Země jako Kostarika dokazují, že vysoká spokojenost se životem a vysoká očekávaná délka života se dají dosáhnout s méně než poloviční ekologickou stopou. Kostarická ekonomika je dvakrát tak efektivní ve vytváření dlouhého, spokojeného života s ohledem na zdroje, které k tomu potřebuje.

Nerovnost a ekologická stopa

V USA je velký problém s ekonomickou nerovností. V důsledku recese z roku 2008 došlo k nárůstu chudoby – v roce 2010 žil jeden z šesti Američanů pod hranicí chudoby. Skóre nerovnosti je v USA jedno z nejvyšších mezi tzv. vyspělými západními zeměmi, což naznačuje, že spokojený dlouhý život se týká jen některých.

Nejvýznamnějším faktorem nízkého skóre HPI v USA je však obrovská ekologická stopa – čtvrtá největší ze 140 zemí v žebříčku. Zároveň jsou USA druhým největším producentem skleníkových plynů na světě. Pokud chceme vyhrát v boji s klimatickými změnami, musejí být USA součástí a rychle přejít na obnovitelné zdroje energie.

Zdroj:

https://www.irozhlas.cz/ekonomika/nerovnost-prijmu-ceska-republika-eurostat-evropska-unie-mzdy_1804271431_dp

LUCEMBURSKO

Pořadí v žebříčku HDP na obyvatele: **3.**
Pořadí v žebříčku HPI: **139.**

DÉLKA DOŽITÍ		81,1 roku
KVALITA ŽIVOTA		7,0 /10
EKOLOGICKÁ STOPA		15,8 gha
NEROVNOST		7 %

Lucembursko je země jezer, hradů a kopců. Jedna z nejmenších zemí na světě a má třetí nejvyšší HDP na obyvatele. Ale 139. místo ze 140 v indexu šťastné planety ukazuje, jak neefektivní je lucemburská ekonomika.

Lucembursko je na 16. místě v celosvětovém měřítku v spokojenosti se životem a také v jeho očekávané délce. V těchto ukazatelích má taky výrazně nízkou nerovnost – je šestou nejrovnější ze všech zemí v indexu. Přestože Lucembursko vyniká v těchto sociálních ukazatelích, v celkovém skóre HPI zaujímá až předposlední místo. Je to v důsledku obrovské ekologické stopy – vůbec nejvyšší na světě.

Co funguje dobře?

Lucemburští obyvatelé mají vysokou kvalitu života. Volební účast byla v posledních volbách 91 % a celkově je tu vysoká míra zapojení občanů do politického procesu. Od roku 1986 nabízí Lucembursko zaručený minimální příjem osobám starším 24 let. V roce 2010 vláda představila národní plán boje proti diskriminaci a zlepšení integrace migrantů, kteří představují 43,3 % národní populace.

Co příliš nefunguje?

Tlak na životní prostředí vytvořený v této malé zemi je ohromující. Lucemburská uhlíková stopa je dvojnásobná i ve srovnání s USA. Lucembursko má nejvíce automobilů a nejvyšší spotřebu energie na obyvatele v Evropě. Navzdory obrovskému bohatství zde mají nejnižší podíl využívání obnovitelných zdrojů energie v Evropě – pouze 2,1 %. A jen 1 % území státu je klasifikováno jako chráněná oblast. Pokud by se život v Lucemburku replikoval ve všech zemích, potřebovali bychom 9 planet, abychom se užívali!

Lucembursko má při svém bohatství velký potenciál, aby podstatně snížilo ekologickou stopu.

Zdroj:

https://www.irozhlas.cz/ekonomika/nerovnost-prijmu-ceska-republika-eurostat-evropska-unie-mzdy_1804271431_dp

ČESKÁ REPUBLIKA

Pořadí v žebříčku HDP na obyvatele: **37.**
Pořadí v žebříčku HPI: **64.**

Úvod

I když se Česká republika řadí mezi tzv. vyspělé a pokrokové země, optikou HPI není efektivní v proměňování přírodních zdrojů ve spokojený a dlouhý život pro všechny. Patří jí až 64. místo.

Co funguje dobře?

V ČR je podle zjištění Eurostatu nejmenší nerovnost příjmů z celé Evropské unie. Toto srovnání se zaměřuje na pětinu nejbohatších a pětinu nejchudších lidí v zemi. V Česku berou ti nejbohatší zhruba 3,5krát víc než ti nejchudší, zatímco průměr v EU je pětinasobek, v Bulharsku je rozdíl dokonce osminásobný. Toto kritérium značně přispívá i k malé nerovnosti v ukazatelích, na které se dívá HPI, tedy ve spokojenosti se životem a očekávané délce života.

Co by se mohlo zlepšit?

I když je nerovnost jednou z nejnižších na světě, trend jejího vývoje je negativní. Když se podíváme na posledních 30 let, vidíme, že příjmová nerovnost se u nás rychle zvyšuje. Koeficient, který měří rozdíly mezi bohatými a chudými, vzrostl od počátku 90. let minulého století do současnosti o 32,1 %. Horší vývoj zažilo jen Rumunsko a Slovensko. Nerovnost se v praxi projevuje naprostým odtržením nejbohatších vrstev od zbytku společnosti, strádáním a zmenšováním střední třídy a také nárůstem chudoby. V Česku je stále přes 800 tisíc lidí v exekuci, což představuje téměř každého desátého dospělého.

Česká republika je v polovině žebříčku hlavně kvůli velké ekologické stopě. Za tu je z velké části zodpovědná energetika závislá na fosilních palivech, převážně na uhlí. V emisích skleníkových plynů na hlavu zaujímá Česká republika v rámci Evropy nechvalné čtvrté místo. Až 41,5 % emisí pochází z energetiky, proto by mělo Česko co nejrychleji přejít na obnovitelné zdroje energie a bojovat tak proti klimatické změně. Ekologická stopa na jednoho Čecha je 5,2 gha. Znamená to, že kdyby měl každý takovou spotřebu jako průměrný obyvatel České republiky, potřebovali bychom další dvě planety.

Zdroj:

https://www.irozhlas.cz/ekonomika/nerovnost-prijmu-ceska-republika-eurostat-evropska-unie-mzdy_1804271431_dp